

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

עש"ו

עמ"י

בינ"ו

**ספר
זכר אבישלום
.א.**

קיים לדמותו ומאמריהם לזכרו

חידושי תורה בהלכה ובאגדה

.ב.

פרי עץ חיים

החינוך באספקלריה של תורה

חובר בעזה הי"ת ע"י הרב הצדיק

ר' אבישלום בן חיים זצ"ל

**נערך על ידי
הצב"י יעקב אקוקה שליט"א**

בהוצאת המשפחה

פעה"ק בני ברק

אדור ב' התשנ"ב

האם מותר בתוך שבעת ימי האבל, להחליף בגדים העשויים לזיהה, והאם צריך לקרוע גם את הגופיה?

סימון ק"יו דמי שאינו לובש בשבת של אבילות כותנות מכובשת, הוא חסידות של שטוט, והובא בಗליון מהרש"א (י"ד ריש סימן שפ"ט), וערוך השלחן (שם סעיף ז'). ועי"ע גשר החיים (פרק כ"א סימן י' אות ד'). ובכפ' החיים הלכות תשעה באב (סימן תקנ"א ס"ק י"ג). ולכן לא ידוע לרבים דין זה מთוך שלא הרגלו שם בזזה. אבל ברור שאין חילוק בדבר, דין בגדים התחתונים כדין העליונים:

והנה אמנס בערוך השלחן שם הביא בשם הפתחי תשובה סק"ב בשם שווית לחמי תודה (ס"י ל'), דאפשר בחול מותר לאבל בתוך ז' להחליף הכותנות אם הישנה מלאה זיהה או ערבותיא (פי' זוהמא. עי' נדרים דף פא). דלא אסור רק לתענוג, ולא מפני הצער ע"ש. וכ"כ אחוריו בגשר החיים (שם סעיף א') דכותנות שיש בה זיהה מותר לשטפה להסיר הזיהה או להחליפה בכותנות אחרת, דהיינו זה כבגד מלוכך ע"ש. ואפשר שעל זה סמן אותו תלמיד-חכם שראית שהיקל הלכה למעשה. אבל מה אעשה ודבריהם תמהווים לעני"ד, שחרי מתבאר בפתחי תשובה אשר

שאלת: בגדים הסמכים לגוף העשויים לזיהה (גופיות, תחתונים, גרבאים) האם מותר לאבל תוך שבעת החליפם או אסור. כי ראית שכותב בשו"ת עולת יצחק (ח"א סימן ס"יו סעיף ד') לעניין שבוע שחיל בו ת"ב שאסור להחליף, ומайдך ראית לפני שנים רבות מעשה רב שתלמיד חכם אחד החליפים תוך ז' ימי האבילות. וכן גם מצד שאין הם כסות המכבדת לאדם. וכן מה דין לעניין קריעה:

תשובה: טעם איסור לבישת המכובסים הנו באבילות רח"ל והן בשבוע שחיל בו ת"ב אין זה מפני הכבוד שבכך, אלא מפני התענוג. לכך אין חילוק בין בגד עליון לבגד תחתון. וכן מפני הדיא בכמה פוסקים. ואין מנהג ידוע אצלנו בדבר זה, כי לפי אופן המלבושים שלנו בחו"ל לא היו עושים דרך כלל תחת המלבוש בגד מיוחד לזיהה, כמו שעושין "גופיה" כאן. רק המכנסיים מתחת לשמלה. וגם את זה מחליפים היו רק משבת לשבת, דהיינו זה מותר בכל גוני, וכן מבואר בתשובה מהרש"ל

ראיתי להחיד"א בברכ"י (סימן שפ"ט סק"א) שכותב בשם מהריק"ש ולחמי תודה שחלוקת המלוכך אפי' תוכה שבעה, יש להתריר ע"כ. ותימה שסתם הדברים באופן דמשמי דאפי' שלא ע"י לבישת אדם אחר תחילתה, וצע"ג. וע"ע שו"ת יחו"ה דעת ח"א (סימן ט"ל):

ואמנת תנאי זה קשה הוא בנדונו狄don, כי רוב בני אדם קצים בזה ללבוש הכותנות שלבשה אדם אחר לפניו (וכמו שכותב כבר בערוץ השלחן שם (סוף סעיף ו) לעניין משך שלושים יום לפחות לפי מנהגם) מ"מ נלע"ד שיש עצה שילבשו הוא עצמו ע"ג הבגד המלוכך, ושוב יפשוט את המלוכך וילבש רק את זה, [או שילכלכנו מעט ע"ג הקركע וכיוצא שע"ז מפחית חידוש כיבוסו], וכמו שכותבי שם בשוו"ת עולת יצחק הערה ה', לעניין שבוע שלח בו ת"ב. ועתה רأיתי באשל אברהם על הל' אבלות (סימן שפ"ט אות ג') שנזכר בדבריו שתי פעמים קרוב לדברינו, שנוהגין להתריר ע"י לבישה של אדם אחר ע"ג מלבשו ע"ש, ולענ"ד לא שנה הוא לא שנה אחר, סוף סוף הבגד מתלכלך וסופג מעט זיעה, וזיל בתר טמא. ועכ"פ בכך שתי שעות שילבשו על בגד עצמו יש להתריר בשופי, אף"י שבשאר בגד סגי שילבשו אחר רק כשעה אחת כמבואר בפוסקים:

עלת בידינו, שאסור להחליף הבגדים העשויים לזיהה בז' השבעה,

מןו הוא המקור, שלא התיר בעל לחמי תודה אלא ע"י שילבשו אדם אחר במשך כשעה אחת. כי דברי הפתחי תשובה חוזרים על מש"כ הרמ"א שמנางם (של האשכנזים) לאסור לבישת המכובסים גם אחר השבעה עד ל' יום, אבל מקילים אז ע"י לבישת אדם אחר תחילתה ואח"כ לובשים האבל וכו'. ועל זה כתב הפ"ת בשם לח"ת דהא דלא התירו אלא לאחר זו היינו דוקא במלחיף לתענוג. אבל אם מחליף לצורך כגון שהחלוקת מלוכך, שרי אפי' תוכן זו עליידי כך וכו' ע"ש. והאי עליידי כך, ר"ל ע"י שילבשים אדם אחר תחילתה, כמובאר למעין. וכן העלה בעל קיצור שי"ע דין זה בהדייא וז"ל (בסימן ר"י סעיף ח'), אם איןנו מחליף לתענוג אלא לצורך, כגון שהכותנות שעליינו מלוככת וכו' מותר וכו' אם לבש אחר תחילה ע"כ. וע"ש בשערים מצויינים בהלכה שהוסיף ע"ז, שכן יש מקום להקל בהכותנות הסמוך לבשר לקבל הזיהה, ובפרט ביום הקייז שמצויע הרבה, וכן כמו כן הפוזמאות, שכל זה אינו לתענוג אלא הם מצערים לו וכו' ע"כ. ופשטות לمعין זה הוא בתנאי זה שישים עלה הקיש"ע שם דזוקא אם לבשם אדם אחר תחילתה. וכן מוכח מדברי מהריק"ש בהגותתו. ועכשו עיניתי בחמי תודה עצמו, וראיתי שזהו ברור ופשט בדבריו בהדייא בלי שום ספק, ועל פי מקורו בתוספות (מועד קטן דף כד: ד"ה ברכת) יuous"ב. ומайдן

הקו"ף (כלל ס') וראיתי בס' זכרון בצלאל דף מ' שכתב שנוהג כהיום גם כן בין הספרדים לקרוע גם גופיה, [ולא רק את החולצה], וכן צריך לנוהג הנגררים אחר דעת הב"י ע"ש. והיינו לנגררים סטמא, אבל לא לדידן שהרבה הוראות קבועות ונוהגות עפ"ד רבינו הרמב"ם-CNODU. מה גם שבזמןינו רוב הספרדים אינם נהגים לקרוע גופיה שלא כמראן, וכਮבוואר בשווית יביע אומר ח"ו (יו"ד סימן ל"ב אות ד'). ועי' להרשישיה בשווית דברי חכמים יו"ד (סימן ט"ל) אודות המעל העליון אם צריך קריעה, דמסיק דמנגינו שא"צ קריעה והוא בכלל אפרוסותו למנן דמפרש הני וכמו שפסק בו מראן לקולא ע"ש, אמנם אין מזה הכרח ממילא דין אנו מפרשים אפרוסותו כהרמב"ם שהוא בגדי הזיעה, שהרי לדעת הרמ"א אין קורעין לא בגדי הזיעה וגם לא הסרבל העליון. ועי' בס' זכרון בצלאל הנזיל אריכות גдолה בבירור וליבון בשיטות הפוסקים בכל זה, מדף ל"ג עד דף מ', אף כי יש לפקפק בכמה מדבריו ואכמייל:

אמנם טוב לכתילה להחרمير לקרוע גם את גופיה. ובפרט על אביו ואמו, שיתקיים בזה ההלכה פשוטה דבעינן בהו שיגלה את ליבו: ע"כ

אה"כ נתמלאו זהה מא שמצויר בזה, ואז מותר לחתת בגדי אחר מכובס בתנאי שיקדים לבשו ע"ג הבגד הקודם במשך שעה אחת או שתיים, ואח"כ יפשוט הראשון וילبس השני. ולכבוד שבת, מותר להחליף בכל גווני:

ולענין קריעה, אם גם את ה"גופיה" צריך האבל לקרוע, הנה מראן בב"י ובש"ע ביוא"ד (ס"י שפ"ט סעיף י') הביא מחלוקת בזה, לדעת הרמב"ם והערוך והרא"ש והרמב"ן אין צורך לקרוע, ודעת רבותינו שבצרפת לקרוע, ומסיק שפשט המנהג כמותם לקרוע גם החלוק שקורין קאמיזיה. והרמ"א חולק ע"ש.ongan בדידן אין לנו חלק מראן ידוע בזה, כפי המבוואר לעיל (ד"ה טעם) שלא היו לובשים בגדי מionario לזיהה, אם כן נראה לתפוס עיקר כדעת הרמב"ם מאריה דאתרין שא"צ לקרוע. וגם מראן הש"ע היה פוסק כן לו לא המנהג כմבוואר למעין בדבריו, בפרט שכן מפורש בדברי שניים מתוך ג' עמודי ההוראה שקבע פסקי על פיהם. וכמו שמצוינו בשאר דוכתי כגון מה שכ' מהרי"ץ בעץ חיים לגבי ברכת בורא פרי הגפן על די כסות בלילי פשחים ועוד מקומות. מה גם דנקיטין דקריעה מדרבנן היא ואזלי בה לקולא, כדאיתא בב"י (ריש סימן ש"מ) ובשדי חמץ מערכת